

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА «ГАРНАГА ПРОТИ УКРАЇНИ»
CASE OF GARNAGA v. UKRAINE

(Заява № 20390/07)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

16 травня 2013 року

ОСТАТОЧНЕ

16/08/2013

Це рішення набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягти редакційним виправленням.

У справі «Гарнага проти України»

Європейський суд з прав людини (П'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Марк Віллігер (*Mark Villiger*), Голова,
Ангеліка Нуссбергер (*Angelika Nußberger*),
Боштьян М. Зупанчіч (*Boštjan M. Zupančič*),
Енн Пауер-Форд (*Ann Power-Forde*),
Хелена Єдерблом (*Helena Jäderblom*),
Алеш Пейхал (*Aleš Pejchal*), судді,

Мирослава Антонович (*Myroslava Antonovych*), суддя, *ad hoc*
та Клаудія Вестердік (*Claudia Westerdiek*), Секретар секції,
після обговорення за зачиненими дверима 9 квітня 2013 року
постановляє таке рішення, що було ухвалене у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа була розпочата за заявою (№ 20390/07), яку 2 квітня 2007 року подала до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянка України, пані Наталія Володимирівна Гарнага (далі — заявниця).

2. Заявницю представляв пан І.Ю. Гарнага, юрист, що практикує у м. Біла Церква. На останніх стадіях провадження Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений, пан Н. Кульчицький з Міністерства юстиції України.

3. Заявниця стверджувала, що державні органи влади втрутилися в її приватне життя, відхиливши її заяву про зміну по батькові (по батькові може вважатися другим ім'ям, котре походить від власного імені батька з відповідним суфіксом, що означає стать особи).

4. 6 лютого 2012 року про заяву було повідомлено Уряд.

5. Пані Г. Юдківська, суддя, обрана від України, не могла брати участь у справі (правило 28 Регламенту Суду). Голова Палати вирішив призначити пані М. Антонович в якості судді *ad hoc* (підпункт в пункту 1 правила 29 Регламенту Суду).

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

6. Заявниця народилася у 1968 році та проживає у м. Біла Церква, Україна.

7. Згідно з твердженнями заявниці, протягом багатьох років вона жила однією родиною зі своїм вітчимою, матір'ю та неповнорідним братом та бажала ще тісніше пов'язати себе з членами своєї родини, взявши прізвище вітчима, а також його ім'я для свого по батькові.

8. 24 березня 2004 року заявниця подала до відділу реєстрації актів цивільного стану Білоцерківського міського управління юстиції (далі – відділ РАЦС) заяву про зміну її по батькові з «Володимирівна» на «Юрійвна».

9. Листом від 27 березня 2004 року відділ РАЦС відмовив у задоволенні заяви заявниці, посилаючись на затверджені Міністерством юстиції України Правила реєстрації актів цивільного стану в Україні, згідно з якими по батькові фізичної особи може бути змінено тільки у разі зміни її батьком свого власного імені.

10. 23 квітня 2004 року заявниця оскаржила цю відмову до Білоцерківського міськрайонного суду Київської області. Вона скаржилась у зв'язку з тим, що її по батькові, як і її ім'я та прізвище, є складовою частиною її повного імені, та вона має право змінити його. Вона стверджувала, що ця відмова порушила її конституційні права, була неконституційною та не ґрунтувалась на законі. Вона також стверджувала, що має вагомі причини для зміни по батькові, а саме: відмежуватися від свого біологічного батька та більш тісно пов'язати себе зі своїми вітчимою та неповнорідним братом.

11. 5 травня 2004 року заявниця змінила своє родове прізвище «Глазкова» на прізвище свого вітчима – «Гарнага», яке також було прізвищем її матері та неповнорідного брата.

12. 10 червня 2004 року Білоцерківський міськрайонний суд Київської області дійшов висновку, що відділ РАЦС діяв згідно із законодавством, відповідно до статті 149 Сімейного кодексу України 2002 року, а тому відмовив у задоволенні скарги заявниці. Суд дійшов висновку, що зміна по батькові можлива тільки у тому випадку, коли батько такої особи попередньо змінив своє ім'я. Отже, з огляду на те, що батько заявниці не змінив своє ім'я, заява заявниці щодо зміни по батькові не відповідала законодавству. Суд також зазначив, що Правила реєстрації актів цивільного стану в Україні передбачають більш детальне регулювання відповідних положень Конституції України, Цивільного та Сімейного кодексів України та не суперечать їм.

13. 3 грудня 2004 року апеляційний суд Київської області залишив рішення суду першої інстанції без змін, зазначивши, що його висновки ґрунтувалися на чинному законодавстві.

14. 31 жовтня 2006 року Вищий адміністративний суд України відхилив касаційну скаргу заявниці з питань права. Суд постановив, зокрема, що висунутий заявницею аргумент про те, що новий Сімейний кодекс України обмежує право на зміну по батькові,

ґрунтувався на неправильному тлумаченні положень статті 191 Кодексу про шлюб та сім'ю України 1969 року.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ПРАВО

A. Конституція України

15. Відповідні положення Конституції України передбачають таке:

Стаття 22

«...При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.»

B. Кодекс про шлюб та сім'ю України 1969 року (втратив чинність)

16. Відповідні положення Кодексу передбачають таке:

Стаття 191

Місце і порядок реєстрації переміни прізвища, імені, по батькові

«Реєстрація переміни прізвища, імені, по батькові громадян України проводиться відділом реєстрації актів громадянського стану за місцем їх постійного проживання.

Про проведену реєстрацію переміни прізвища, імені, по батькові повідомляється відділ реєстрації актів громадянського стану України, в якому знаходяться на зберіганні записи актів про народження, одруження та розірвання шлюбу, особою, що перемінила прізвище, ім'я, по батькові.»

C. Цивільний кодекс України 2003 року (чинний з 1 січня 2004 року)

17. Відповідні положення Кодексу передбачають таке:

Стаття 28

Ім'я фізичної особи

«1. Фізична особа набуває прав та обов'язків і здійснює їх під своїм ім'ям.

Ім'я фізичної особи, яка є громадянином України, складається із прізвища, власного імені та по батькові, якщо інше не впливає із закону або звичаю національної меншини, до якої вона належить...»

Стаття 294

Право на ім'я

«1. Фізична особа має право на ім'я...»

Стаття 295
Право на зміну імені

«1. Фізична особа, яка досягла шістнадцяти років, має право змінити своє прізвище та ім'я у порядку, встановленому законом.

...

3. По батькові фізичної особи може бути змінено у разі зміни її батьком свого імені...»

D. Сімейний кодекс України 2002 року (чинний з 1 січня 2004 року)

18. Відповідні положення Кодексу передбачають таке:

Стаття 10
Застосування аналогії закону та аналогії права

«1. Якщо певні сімейні відносини не врегульовані цим Кодексом або домовленістю (договором) сторін, до них застосовуються норми цього Кодексу, які регулюють подібні відносини (аналогія закону).

2. Якщо до регулювання сімейних відносин неможливо застосувати аналогію закону, вони регулюються відповідно до загальних засад сімейного законодавства (аналогія права).»

Стаття 147
Визначення по батькові дитини

«1. По батькові дитини визначається за іменем батька.

2. По батькові дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, за умови, що батьківство щодо дитини не визнано, визначається за іменем особи, яку мати дитини назвала її батьком.»

Стаття 149
Зміна по батькові дитини

«1. У разі, якщо батько змінив своє ім'я, по батькові дитини, яка досягла чотирнадцяти років, змінюється за її згодою...»

19. У своєму коментарі до Сімейного кодексу України (Ромовська З.В. *Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Видавничий Дім Ін Юре, 2006. Стор. 310, 312*), професор З.В. Ромовська, розробник Кодексу, стосовно статей 147 та 149 зазначила, зокрема, таке:

Стаття 147

“1. ... Власне ім'я особи, записаної батьком дитини, автоматично визначає по батькові дитини...”

3. Кожна дитина, незалежно від жодних обставин, має мати «по батькові», навіть тоді, коли реальний батько не встановлений. У цьому разі «по батькові» може бути вигаданим.”

Стаття 149

“2. Дитина, яка досягла чотирнадцяти років, уже має своє місце в суспільстві, готується до самостійного життя, асоціює своє ім'я із тим по батькові, яке є у її документах. Тому її згода чи заперечення на зміну по батькові матиме вирішальне значення. Отже, не виключена ситуація, коли батько змінить своє ім'я, а по батькові в документах його сина чи дочки залишиться попереднім.

3. Чи можна змінити по батькові тоді, коли ім'я батька не змінилося? Відповіді на це питання у статті 149 Сімейного кодексу (СК) немає. Проте є стаття 10 СК, яка допускає аналогію закону та права, за допомогою якої можна знайти вихід із цієї ситуації.

Е. Указ Президента України від 31 грудня 1991 року № 23 «Про порядок переміни громадянами України прізвищ, імен та по батькові» (втратив чинність з Указом Президента України від 31 серпня 2007 року № 803/2007)

20. Указом, *серед іншого*, передбачалось:

«1. ...переміна прізвищ, імен та по батькові громадянами України дозволяється по досягненні ними 16-річного віку.

2. ... Відмова у переміні прізвища, імені та по батькові може бути оскаржена до суду у встановленому порядку.»

Ф. Постанова Кабінету Міністрів України № 233 від 27 березня 1993 року «Про затвердження Положення про порядок розгляду клопотань про переміну громадянами України прізвищ, імен, по батькові» (втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України № 915 від 11 липня 2007 року)

21. Як і в Указі Президента України, процедура, затверджена цією постановою, передбачала можливість для громадянина, який досяг віку шістнадцяти років, звернення до державних органів з метою зміни свого прізвища, імені та по батькові, а також оскарження до суду відмови у задоволенні клопотання. Процедура також передбачала:

«15. Переміна прізвища, імені, по батькові не дозволяється у випадках, якщо:

- а) заявник перебуває під слідством, судом або має судимість;
- б) є заперечення з боку органів внутрішніх справ.

Г. Постанова Кабінету Міністрів України № 915 від 11 липня 2007 року «Про затвердження Порядку розгляду заяв про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи»

22. Ця постанова замінила постанову від 27 березня 1993 року. Вона встановлює порядок зміни усіх складових імені фізичної особи (прізвища, власного імені, по батькові). У ній міститься тільки одне положення, яке стосується виключно по батькові:

«3. ... Заява фізичної особи про повторну зміну по батькові подається і розглядається відповідно до цього Порядку»

23. Порядком також передбачаються обставини, за яких може бути відмовлено у наданні дозволу на зміну імені:

«11. Підставами для відмови у наданні дозволу на зміну імені є:

(і) здійснення стосовно заявника кримінального провадження або його перебування під адміністративним наглядом;

(ii) наявність у заявника судимості, яку не погашено або не знято в установленому законом порядку;

(iii) офіційне звернення правоохоронних органів іноземних держав про оголошення розшуку заявника;

(iv) подання заявником неправдивих відомостей.

Відмова у наданні дозволу на зміну імені може бути в установленому порядку оскаржена у суді.»

Н. Правила реєстрації актів цивільного стану в Україні, затвержені наказом Міністерства юстиції України від 18 жовтня 2000 року № 52/5 (у редакції, чинній на час подій).

24. Відповідні положення Правил у редакції, чинній на час подій, передбачали таке:

«6. Реєстрація зміни імені

6.1. ... Ім'я фізичної особи, яка є громадянином України, складається з прізвища, власного імені та по батькові, якщо інше не впливає із закону або звичаю національної меншини, до якої вона належить.

6.2. Зміна прізвища та імені фізичними особами, які є громадянами України, дозволяється після досягнення ними 16-річного віку.

...

По батькові фізичної особи може бути змінено в разі зміни її батьком свого власного імені.

У разі, якщо батько змінив своє ім'я, по батькові дитини, яка досягла чотирнадцяти років, змінюється за її згодою...»

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 8 КОНВЕНЦІЇ

25. Заявниця скаржилась на те, що, відмовивши їй у зміні по батькові, державні органи влади втрутилися у її приватне життя. Вона посилалась на статтю 8 Конвенції, відповідні положення якої передбачають таке:

«1. Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя...

2. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.»

A. Прийнятність

26. Уряд стверджував, що національне законодавство містить чіткі положення, які не дозволяють зміну по батькові на власний розсуд, а національні суди не можуть винести рішення, що суперечитиме законодавству. Отже, на думку Уряду, у заявниці не було ефективного засобу юридичного захисту, за допомогою якого вона могла б оскаржити до національних судів відмову від 27 березня 2004 року, та за таких обставин в неї не було будь-яких інших ефективних засобів юридичного захисту. Уряд зауважив, що у разі відсутності доступного засобу юридичного захисту або його неефективності, перебіг шестимісячного строку загалом розпочинається від дати оскаржуваної дії. Відповідно, заявниця мала подати заяву до Суду протягом шести місяців з дати відмови відділом РАЦС у задоволенні її заяви про зміну по батькові від 27 березня 2004 року.

27. Заявниця не погодилась. Вона вважала, що мала право на доступ до національних судів зі своїм цивільно-правовим спором, та, оскільки такий засіб юридичного захисту в неї був, вона мала скористатися ним. Крім того, вона стверджувала, що національне законодавство не забороняє їй зміну по батькові та, що рішення національних судів не ґрунтувалися на законі.

28. Суд нагадує, що у разі відсутності засобів юридичного захисту або якщо вони вважаються неефективними, шестимісячний строк загалом відраховується з дати оскаржуваної дії (див. ухвалу у справі «Хазар та інші проти Туреччини» (*Hazar and Others v. Turkey*) від 10 січня 2002 року, заява № 62566/00).

29. Суд нагадує, що для того, щоб бути ефективним, засіб захисту має бути незалежним від будь-якої вжитої на розсуд державних органів дії, бути безпосередньо доступним для тих, кого він стосується (див. рішення від 6 вересня 2005 року у справі «Гурепка проти України» (*Gurepka v. Ukraine*), заява № 61406/00, п. 59); спроможним запобігти виникненню або продовженню стверджуваному порушенню чи надати належне відшкодування за будь-яке порушення, яке вже мало місце (див. рішення у справі «Кудла проти Польщі» (*Kudła v. Poland*) [ВП], заява № 30210/96, п. 158, ECHR 2000 -XI).

30. Суд зауважує, що у низці справ проти України він встановлював, що суди загальної юрисдикції в Україні, включаючи Верховний Суд України, не мають повноважень визнавати закони нечинними. Крім того, за законодавством України фізична особа не має права на подання заяви до Конституційного суду України, який має виключні повноваження визнати законодавчу норму неконституційною. Отже, у разі якщо скарга заявника безпосередньо стосується законодавчої норми, яка є чіткою та недвозначною, Суд дійде висновку, що в такого заявника не було засобу юридичного захисту, який можна було б вважати ефективним за обставин його справи (див., наприклад, ухвалу від 3 квітня 2007 року у справі «Мирошніченко проти України» (*Myroshnychenko v. Ukraine*), заява № 10205/04).

31. Суд зазначає, що у цій справі у заявниці був прямий доступ до національних судів з її цивільно-правовим спором. Крім того, така можливість була чітко передбачена національним законодавством (див. пункти 20 та 21 вище). Залишається лише розглянути, чи було національне законодавство зі спірного питання настільки чітким, що будь-які спроби заявниці оскаржити відмову відділу РАЦС до національних судів були абсолютно марними, як про це стверджує Уряд. У зв'язку з цим Суд зазначає, що на час подій, які стали підставою для подання цієї заяви, до законодавства України щойно були внесені зміни і положення нового Цивільного та Сімейного кодексів України, які обмежили можливість зміни по батькові до випадків, коли батько відповідної особи змінював своє ім'я, від якого походить по батькові. У зв'язку з цим слід зазначити, що відповідні Указ Президента України та постанова Кабінету Міністрів України (див. пункти 20 та 21 вище), які дозволяли таку зміну, не висуваючи в якості умови вимогу про зміну імені батька, залишалися чинними ще три роки після оскаржуваної відмови, та навіть положення статті 149 Сімейного кодексу України не були визнані такими, що накладають таке обмеження. У зв'язку з цим Суд звертає увагу на коментар, опублікований розробником нового Сімейного кодексу України, який вважав, що зазначена стаття не врегульовує такі ситуації, як ситуація заявниці, та вважав, що вирішенням такої ситуації може бути

застосування аналогії права або закону (див. вище пункт 19). Цих відомостей Суду достатньо, аби дійти висновку, що на час подій правове регулювання спірного питання, а саме, можливості для фізичної особи змінити по батькові без зміни імені батьком, не було достатньо чітким, аби надати відповідній особі підстави вважати, що оскарження до національних судів відмови щодо зміни по батькові буде абсолютно марним.

32. Отже, Суд вважає, що заявниці не можна дорікнути за використання засобів юридичного захисту, які могли небезпідставно вважатися ефективними в її ситуації. Враховуючи те, що заявниця подала свою заяву 2 квітня 2007 року, тобто в межах шести місяців після остаточного судового рішення в її справі, винесеного Вищим адміністративним судом України 31 жовтня 2006 року, Суд відхиляє заперечення Уряду.

33. Суд також зазначає, що ця заява не є явно необґрунтованою у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона має бути визнана прийнятною.

В. Суть

34. Заявниця стверджувала, що впродовж багатьох років проживала однією сім'єю зі своїм вітчимою, матір'ю та неповнорідним братом та бажала ще тісніше пов'язати себе з ними, взявши прізвище свого вітчима та по батькові, що походило б від його імені. Незважаючи на те, що заявниці було дозволено змінити своє прізвище, державні органи влади відмовили їй у зміні по батькові, розтлумачивши нове законодавство як таке, що забороняє таку зміну. Заявниця не погодилась з таким тлумаченням, стверджуючи, що зміна по батькові на власний розсуд дозволялася їй Указом Президента України та Постановою Кабінету Міністрів України (див. пункти 20 та 21 вище). Вона вважала, що обмеження її права на зміну її по батькові було незаконним та необґрунтованим.

35. Уряд не надав своїх зауважень щодо суті скарги, вважаючи заяву непринятною.

36. Жодна зі сторін не ставила під сумнів застосовність у цій справі статті 8 Конвенції, отже, Суд не вбачає підстав для цього. Суд нагадує, що в багатьох подібних справах стосовно вибору або зміни імені та прізвища він доходив висновку, що це питання охоплюється статтею 8 Конвенції, оскільки ім'я та прізвище стосуються приватного та сімейного життя особи (див. серед багатьох інших джерел рішення у справі «*Burghartz проти Швейцарії*» (*Burghartz v. Switzerland*) від 22 лютого 1994 року, п. 24, Series A № 280-B; «*Ст'ерна проти Фінляндії*» (*Stjerna v. Finland*) від 25 листопада 1994 року, п. 37, Series

А по. 299-В та «Гійо проти Франції» (*Guillot v. France*) від 24 жовтня 1996 року, пп. 21 та 22, *Звіт про рішення та ухвали 1996-V*). Справа «Булгаков проти України» (*Bulgakov v. Ukraine*, заява. № 59894/00, п. 42, рішення від 11 вересня 2007 року) також стосувалась по батьковій заявника як частини його імені. Отже, предмет цієї заяви охоплюється статтею 8 Конвенції.

37. Суд також нагадує, що хоча зобов'язання щодо зміни імені особи може вважатися втручанням у приватне життя такої особи, відмову в наданні особі дозволу взяти нове ім'я не можна автоматично вважати таким втручанням. Суд ще раз нагадує, що хоча мета статті 8 Конвенції головним чином стосується захисту особи від свавільного втручання державних органів, вона не лише зобов'язує державу утриматися від такого втручання, але й покладає на неї позитивні зобов'язання, властиві дієвій повазі до приватного та сімейного життя. Якщо межі між позитивними та негативними зобов'язаннями держави за статтею 8 не можна визначити з достатньою точністю, то застосовні принципи, тим не менш, є подібними. В обох контекстах слід дотримуватись справедливого балансу, який потрібно встановити між конкуруючими інтересами особи та суспільства в цілому (див. вищезазначене рішення у справі «Ст'ерна проти Фінляндії» (*Stjerna v. Finland*), п. 38 та рішення від 6 вересня 2007 року у справі «Юханссон проти Фінляндії» (*Johansson v. Finland*), заява № 10163/02, п. 29).

38. Визнаючи, що в особи можуть існувати справжні причини, щоб бажати змінити своє ім'я, Суд визнає, що законодавчі обмеження такої можливості можуть бути виправдані інтересами суспільства, наприклад, для забезпечення точного обліку населення або схоронності засобів ідентифікації особи та зв'язку носіїв певного імені з сім'єю (див. вищезазначене рішення у справі «Ст'ерна проти Фінляндії» (*Stjerna v. Finland*), п. 39).

39. Суд також нагадує, що Договірні держави мають широкі межі свободи розсуду у сфері регулювання зміни імен особами, а його завдання полягає не у тому, щоб замінити собою компетентні державні органи при визначенні найбільш відповідної політики у зазначеній сфері, а у перевірці згідно з Конвенцією рішень, ухвалених зазначеними органами при здійсненні своїх дискреційних повноважень (див. вищезазначене рішення у справі «Ст'ерна проти Фінляндії» (*Stjerna v. Finland*), п. 39). Саме державному органу належить навести відповідні та достатні підстави на підтримку своєї відмови у наданні дозволу на зміну імені особи для того, щоб це обмеження вважалось «необхідним у демократичному суспільстві» (див. рішення від 21 жовтня 2008 року у справі «Гюзель Ердагьоз проти Туреччини» (*Güzel Erdagöz v. Turkey*), заява № 37483/02, п. 50-55).

40. По батькові, як частина особистого імені, традиційно походить від імені батька відповідної особи. Однак, законодавство України

визнає, що коли особа досягає достатньо дорослого віку для того, щоб приймати самостійні рішення щодо зміни імені, вона може зберегти або змінити ім'я, надане їй при народженні. Вартий особливої уваги той факт, що особа може зберегти по батькові, навіть якщо її батько більше не носить імені, від якого походить по батькові. У цьому випадку розірвання традиційного зв'язку між по батькові особи та іменем її батька визнається можливим. Новий Цивільний кодекс України, чинний з 1 січня 2004 року, передбачає можливість зміни особою по батькові, якщо її батько змінив ім'я. Державні органи розтлумачили це положення як чітку вказівку на те, що зміна імені батьком особи є єдиною можливою підставою для зміни по батькові відповідної особи. Заявниця стверджувала, що це спірне положення не забороняє зміну по батькові за інших ситуацій та, що інші нормативні акти (див. пункти 20 та 21 вище) не містять подібних обмежень. На думку заявниці, така відмова у будь-якому випадку була необґрунтованим та зайвим обмеженням її права на ім'я як частину її особистої та сімейної індивідуальності.

41. Таким чином, Суд зазначає, що сторони оспорюють те, чи ґрунтується обмеження права заявниці на законі чи на неправильному тлумаченні закону. На час подій чинними були різні положення (див. пункти 17, 20, 21 та 24 вище), що свідчить про те, що питання зміни по батькові не було визначено з достатньою чіткістю. Проте, навіть якщо існує суперечність стосовно правильного тлумачення закону, безперечним є те, що право особи на збереження свого імені, як і право на його зміну, визнається законодавством України. Слід зауважити, що українська система зміни імен видається доволі гнучкою та особа може змінити своє ім'я, дотримуючись спеціальної процедури, яка передбачає тільки мінімальні обмеження, які застосовуються у дуже конкретних випадках, здебільшого пов'язаних з кримінальним судочинством (див. пункт 22 вище). У той самий час, як видається, будь-яких ширших міркувань для накладення обмежень на зміну імені особи – таких як точний облік населення або зв'язок носіїв певного імені з сім'єю – державними органами не висувається. За такої ситуації майже повної свободи зміни імені або прізвища особи обмеження, накладені на зміну по батькові, не видаються належним чином та достатньою мірою мотивованими національним законодавством. Крім того, державними органами не було надано жодного обґрунтування позбавлення заявниці її права приймати рішення з цього важливого аспекту її приватного та сімейного життя, і таке обґрунтування не було встановлено жодним іншим способом. Оскільки державні органи не забезпечили балансу відповідних інтересів, про які йдеться (див. пункт 38 вище), вони не виконали своє позитивне зобов'язання щодо забезпечення права заявниці на повагу до її приватного життя.

Відповідно Суд вважає, що у цій справі було порушення статті 8 Конвенції.

II. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

42. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію.»

A. Шкода

43. Заявниця вимагала 5000 євро відшкодування моральної шкоди.

44. Уряд вважав цю вимогу необґрунтованою.

45. Суд вважає, що констатація порушення сама по собі становить достатню справедливу сатисфакцію за будь-яку моральну шкоду, якої зазнала заявниця.

B. Судові та інші витрати

46. Заявниця також вимагала 103,17 грн. (близько 10 євро) компенсації судових та інших витрат, пов'язаних з провадженням в національних судах, та 2178,68 грн. (близько 212 євро) компенсації судових та інших витрат, пов'язаних з провадженням у Суді. Вона також просила Суд відкоригувати ці суми так, аби вони відображали будь-яке зростання індексу інфляції.

47. Уряд вважав, що вимога щодо компенсації судових витрат, пов'язаних з провадженням в національних судах, має бути відхилена, оскільки такі витрати не стосувалися провадження у Суді. Щодо витрат, пов'язаних з провадженням у Суді, Уряд вважав, що було доведено, що тільки поштові витрати на суму 142, 22 грн. пов'язані з провадженням у Суді, у той час як квитанції на решту витрат не свідчили про їхній стосунок до цього провадження. Таким чином, Уряд пропонував відхилити їх у зв'язку з необґрунтованістю.

48. Відповідно до практики Суду заявник має право на компенсацію судових та інших витрат, якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і необхідними, а їхній розмір — обґрунтованим. У цій справі з огляду на наявні документи та вищезазначені критерії Суд присуджує суми, що вимагалися, у повному обсязі. Що стосується коригування сум компенсації відповідно до індексу інфляції, то Суд зазначає, що заявниця не надала жодних відповідних розрахунків або підтверджуючих документів, і тому він відхиляє цю вимогу.

С. Пеня

49. Суд вважає за належне призначити пеню, виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткових пункти.

З ЦИХ ПІДСТАВ СУД

1. *Оголошує* одноголосно заяву прийнятною.
2. *Постановляє* одноголосно, що було порушення статті 8 Конвенції.
3. *Постановляє* чотирма голосами проти трьох, що констатація порушення сама по собі становить достатню справедливую сатисфакцію за будь-яку моральну шкоду, якої зазнала заявниця.
4. *Постановляє* одноголосно, що:
 - (а) упродовж трьох місяців від дня, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має виплатити заявниці 222 (двісті двадцять два) євро компенсації судових та інших витрат разом з будь-яким податком, що може нараховуватись; ця сума має бути конвертована у валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до остаточного розрахунку на цю суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.
5. *Відхиляє* решту вимог заявниці стосовно справедливої сатисфакції.»

Учинено англійською мовою і повідомлено письмово 16 травня 2013 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія Вестердік
(*Claudia Westerdiek*)
Секретар

Марк Віллігер
(*Mark Villiger*)
Голова